

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Β΄ Γυμνασίου

Τίτλος:

«Το σχολείο στον χρόνο...»

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΚΡΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Το σχολείο στον χρόνο...

Δημιουργός

Ελευθέριος Βεκρής

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Β΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Ιούλιος 2012

Διδακτική/θεματική ενότητα

Ενότητα 4η: Σχολείο μέσα στο χρόνο

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

10 ώρες

Χώρος

Ι. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: Αίθουσα διδασκαλίας και αίθουσα πολυμέσων. Η αίθουσα διδασκαλίας εφοδιασμένη με ηλεκτρονικό υπολογιστή, βιντεοπροβολέα και –ει δυνατόν- με ψηφιακό πίνακα διευκολύνει την πραγματοποίηση του σεναρίου. Επειδή

η κατανόηση των κειμένων στηρίζεται στην οπτικοποίηση της δομής των κειμένων, διευκολύνει πολύ ο ψηφιακός (διαδραστικός) πίνακας.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την πραγματοποίηση του σεναρίου απαιτούνται:

- βιντεοπροβολέας ή ψηφιακός (διαδραστικός)¹ πίνακας με δυνατότητα σύνδεσης με το διαδίκτυο,
- αίθουσα πολυμέσων για να μπορούν να εργασθούν οι μαθητές/τριες σε ψηφιακό περιβάλλον,
- προϋπάρχουσες γνώσεις από εκπαιδευτικούς και μαθητές, ώστε α) να αναζητούν υλικό στο διαδίκτυο και να αξιοποιούν ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως για παράδειγμα η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, και β) να χρησιμοποιούν τον επεξεργαστή κειμένου και το Powerpoint για τις παρουσιάσεις των ατομικών και ομαδικών εργασιών τους,
- εξοικείωση με ομαδοσυνεργατικές πρακτικές διδασκαλίας.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο αντλεί

-

Το σενάριο αντλεί

Το προτεινόμενο σενάριο έχει αναφορές στα σενάρια διδασκαλίας και σχέδια μαθήματος:

- α. της Ιωάννας Χαλισιάνη, Ενεργητική και Παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον χρόνο, Νεοελληνική Γλώσσα Β΄ Γυμνασίου, 2012.

¹ Θεωρώ ότι ο όρος διαδραστικός είναι καταχρηστικός. Η διαδραστικότητα χαρακτηρίζει τη διδασκαλία που μπορεί και με τον παραδοσιακό πίνακα να επιτευχθεί, όχι φυσικά με τις ίδιες «ευκολίες». Συνεπώς η διαφορά του νέου μέσου έγκειται στις δυνατότητες που δίνει ως ψηφιακό μέσο. Το μέσο δεν φέρει παιδαγωγική θεωρία.

β. της Ruth Crilly, “Three Stages of Reading”

στο www.myread.org/guide_stages.htm . (Ημ. επίσκεψης: 29.07.2012).

γ. των Keiju Suominen & Amanda Wilson, “Three Level Guide” στο

www.myread.org/guide_three.htm. (Ημ. επίσκεψης: 29.07.2012).

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές/τριες ήδη γνωρίζουν πολλά για τον θεσμό του σχολείου, έχουν βιώματα, απόψεις, παράπονα, θυμό και προτάσεις για μια καλύτερη λειτουργία του σχολείου. Συγχρόνως όμως πολλές πλευρές, κυρίως οι μη ορατές, οι άμεσα μη αισθητές, για τους μαθητές της Β΄ Γυμνασίου δεν είναι αυτονόητες.

Αυτές οι δύο πλευρές, η θεατή και η νοητή, δίνουν τη δυνατότητα να δομηθεί ένα σενάριο διδασκαλίας που στηρίζεται από τη μια στον προφορικό λόγο των μαθητών/τριών και στα γραπτά κείμενα από την άλλη. Με την ενεργοποίηση του προφορικού λόγου οι μαθητές θα συνειδητοποιήσουν και θα οργανώσουν τις δικές τους απόψεις για τον θεσμό του σχολείου, θα συντάξουν τα δικά τους πολυτροπικά και μονοτροπικά κείμενα με τις δικές τους σκέψεις. Με την ανάγνωση των κειμένων θα διερευνήσουν απόψεις άλλων που έχουν αποτυπωθεί στα κείμενα των διδακτικών τους βιβλίων, της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, αλλά και σε κείμενα που υπάρχουν σε ψηφιακά περιβάλλοντα (π.χ. [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#)), καθώς επίσης να αξιοποιήσουν άτυπες πηγές από το οικείο συγγενικό περιβάλλον.

Τέλος, με συνειδητοποιημένες τις αρχικές τους απόψεις και με την αναγνωστική εμπειρία, που εντωμεταξύ θα έχει προστεθεί, θα κληθούν να διαμορφώσουν τα δικά τους κείμενα μέσω του μετασχηματισμού του δικού τους λόγου και των λόγων των κειμένων.

Τόσο στη φάση «ακούω και μιλώ» όσο και στη φάση «διαβάζω και γράφω» θίγονται θέματα συνοχής κειμένου και λειτουργίας του ρήματος.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η Παιδαγωγική του Κριτικού Γραμματισμού και των Πολυγραμματισμών του New London Group ορίζουν μερικές βασικές επιλογές στον σχεδιασμό αυτού του σεναρίου:

A. Η διδακτική πορεία ξεκινά από τα βιώματα και από τους διαθέσιμους πόρους γραμματισμού των μαθητών (Situated practice) και συνεχίζει στην ανοικτή διδασκαλία (Overt Instruction) μέσω της οποίας οι μαθητές κατανοούν τα κειμενικά είδη αναλύοντας τα συστατικά τους. Στη φάση αυτή οι μαθητές «ανοίγονται» στον κόσμο των κειμένων, στους διαθέσιμους πόρους γνώσης και εμπειρίας (διαθέσιμα εκπαιδευτικά υλικά, βάσεις δεδομένων, βιβλία κ.λπ.) που είναι σχετικοί με το θέμα που μελετούν. Στη συνέχεια επιχειρούν να προσεγγίσουν τη σχέση των κειμένων με τα κοινωνικά συμφραζόμενα (Critical framing), ώστε στη συνέχεια να επιχειρήσουν να αρθρώσουν τον δικό τους λόγο δημιουργώντας τα δικά τους κείμενα μετασχηματίζοντας κείμενα που ανέγνωσαν και πρότερες γλωσσικές εμπειρίες (Transformed Practice) (Cope & Kalantzis 2000).

B. Η φάση της *ανοικτής διδασκαλίας* και της *κριτικής πλαισίωσης* στηρίζεται στο μοντέλο των τεσσάρων ρόλων του αναγνώστη, όπως το εισηγούνται οι Alan Luke και Peter Freebody (1997). Οι μαθητές ως αναγνώστες ασκούνται στην αποκωδικοποίηση των κειμένων, προσεγγίζουν δηλαδή τη λεξικογραμματική τους διάσταση (1^{ος} ρόλος). Ασκούνται επίσης στην κατανόηση του κειμένου ως κοινωνικής πρακτικής, της χρήσης του κειμένου σε συγκεκριμένο πολιτισμικό περιβάλλον (2^{ος} ρόλος). Ο μαθητής ερμηνεύει το κείμενο, το συνδέει με τη δική του αναγνωστική ιστορία και τις εμπειρίες που ήδη έχει (3^{ος} ρόλος). Τέλος, ο μαθητής – αναγνώστης «αμφισβητεί» το κείμενο σχετικά με την πολιτική του διάσταση, το κρίνει ως προς τις θέσεις που προάγει κατά πόσο μάχονται ή αναπαράγουν τις κοινωνικές ανισότητες (4^{ος} ρόλος).

Γ. Οι διδακτικές πρακτικές/μέθοδοι που θα ακολουθηθούν στηρίζονται στον σεβασμό του μαθητή ως φορέα γνώσης και εμπειριών και στις σχέσεις ισοτιμίας και συνεργασίας εκπαιδευτικού και μαθητών στην αξιοποίηση του χρόνου και στην αξιολόγηση.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές/τριες στην ενότητα αυτή καλούνται:

- να συνειδητοποιήσουν στάσεις που έχουν σχετικά με τον θεσμό του σχολείου,
- να γνωρίσουν στάσεις και απόψεις για το σχολείο που έχουν άλλοι που προηγήθηκαν από αυτούς,
- να γνωρίσουν τη λειτουργία του σχολείου και στις αθέατες του πλευρές,
- να προβληματιστούν σχετικά με τα θέματα παιδείας και εκπαίδευσης,
- να ενημερωθούν για θέματα που είναι στην εκπαιδευτική επικαιρότητα (νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση, νέοι τρόποι διδασκαλίας, σχολική βία κ.λπ.).

Γνώσεις για τη γλώσσα

Στο παρόν σενάριο οι γνώσεις για τη γλώσσα δεν είναι αυτοσκοπός αλλά εντάσσονται στο πλαίσιο του κριτικού γραμματισμού. Τα γραμματικά φαινόμενα που θα αναλυθούν αφορούν αφενός στις δυσκολίες των μαθητών/τριών στην κατανόηση των κειμένων και στην σαφέστερη διατύπωση των απόψεών τους στον προφορικό και γραπτό λόγο αφετέρου στην διερεύνηση των ιδεολογικών και κοινωνικών διαστάσεων του κειμένου που οδηγούν σε συγκεκριμένες λεξικογραμματικές επιλογές. Υπό το πρίσμα του κριτικού γραμματισμού θα αποτελέσει αντικείμενο διερεύνησης οι ιδιότητες και η λειτουργία των ρημάτων.

Γραμματισμοί

Το σενάριο εντάσσεται στο πλαίσιο της κριτικής θεωρίας του γραμματισμού. Αξιοποιώντας τις θεωρίες του *Κριτικού Γραμματισμού* και των *Πολυγραμματισμών*, στις οποίες αναφέρεται και το *βιβλίο του εκπαιδευτικού*, αναδεικνύονται τα εξής:

I. Στοιχεία που αφορούν στους σημειωτικούς τρόπους του κειμένου (μορφή, δομή, περιεχόμενο) που έχουν να κάνουν με γλωσσικά και οπτικά στοιχεία, που διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

A. Γλωσσικός γραμματισμός

Γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν τόσο στην κατανόηση μονοτροπικών γλωσσικών κειμένων όσο και στην παραγωγή των ίδιων κειμένων. Σ' αυτό το είδος του γραμματισμού καταλέγονται τα περί της λειτουργίας του ρήματος και της συνοχής των κειμένων.

B. Οπτικός γραμματισμός

Πολλά από τα κείμενα που αξιοποιούνται στο σενάριο είναι πολυτροπικά με συνδυασμό ποικίλων σημειωτικών τρόπων. Τα εικονιστικά κείμενα επίσης απαντώνται συχνά στα διδακτικά βιβλία αλλά και στα ψηφιακά περιβάλλοντα. Η επισήμανση και ανάδειξη στοιχείων οπτικής γραμματικής στα κείμενα αυτά, ο συνδυασμός των γλωσσικών στοιχείων με τα οπτικά στοιχεία, αποτελούν αξιοπρόσεκτα σημεία στη φάση της κατανόησης αλλά και στη φάση παραγωγής πολυτροπικών κειμένων.

II. Η κοινωνική διάσταση των κειμένων ως κοινωνικών πρακτικών, τα οποία ενσωματώνουν ειδολογικά χαρακτηριστικά που έχουν να κάνουν με τη χρηστικότητα τους.

Τα κειμενικά είδη που αξιοποιούνται στη συγκεκριμένη ενότητα, αλλά και ως επί το πολύ στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας, είναι:

- Μονοτροπικά (παραδοσιακά) δημοσιογραφικά κείμενα, άρθρα εφημερίδων, επιφυλλίδες, χρονογραφήματα, σκίτσα και γελοιογραφίες. Αδρομερώς παρουσιάζονται χαρακτηριστικά αυτών των κειμενικών ειδών.

- Πολυτροπικά κυρίως κείμενα που εντάσσονται σε ψηφιακά περιβάλλοντα ή αφίσες που συνδυάζουν οπτικά και γλωσσικά στοιχεία.

Η ψηφιακή τεχνολογία πλαισιώνει πολλές από τις δραστηριότητες του μαθήματος. Αξιοποιούνται ηλεκτρονικές πηγές (διαδίκτυο, κλειστά και ανοικτά λογισμικά, σώματα κειμένων) για τη διερεύνηση του θέματος. Αξιοποιούνται τα ψηφιακά μέσα για την παραγωγή και παρουσίαση των κειμένων των μαθητών. Αξιοποιούνται και τα ψηφιακά μέσα επικοινωνίας για την αποτελεσματικότερη επικοινωνία εκπαιδευτικού και μαθητών και μαθητών μεταξύ τους.

Οι μαθητές/τριες καλούνται να κατανοήσουν και να αρθρώσουν λόγο, γραπτό και προφορικό, μονοτροπικό και πολυτροπικό, στα νέα ψηφιακά περιβάλλοντα ώστε να είναι και ψηφιακά εγγράμματοι. Ο ψηφιακός γραμματισμός με την ποικιλία του έρχεται να ενδυναμώσει τον γραμματισμό των μαθητών, την ικανότητά τους δηλαδή να κατανοούν και να συμμετέχουν σε κάθε συμβάν και γεγονός γραμματισμού.

III. Η ιδεολογική, πολιτική διάσταση των κειμένων υπό την βασική παραδοχή ότι κανένα κείμενο δεν είναι πολιτικά ουδέτερο. Κάθε κείμενο αναπαράγει ή μάχεται στερεότυπα. Ειδικά στην ενότητα αυτή της οποίας το θέμα είναι «το σχολείο» κάθε κείμενο αναφέρεται σε κάτι που έχει αποτελέσει πεδίο ιδεολογικής πάλης. Θα επιχειρηθεί σ' αυτό το σενάριο να αναδειχθούν οι τρόποι με τους οποίους εμποδώνονται σημειωτικά στα κείμενα οι ιδεολογικές επιλογές.

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές/μέθοδοι που θα ακολουθηθούν στηρίζονται στον σεβασμό του μαθητή ως φορέα γνώσης και εμπειριών και στις σχέσεις ισοτιμίας και συνεργασίας εκπαιδευτικού και μαθητών στην αξιοποίηση του χρόνου και στην αξιολόγηση.

Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία δίνει περισσότερο χρόνο στους μαθητές να σκεφτούν και να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους και τον διδάσκοντα αλλά με

τα ψηφιακά περιβάλλοντα. Η χρήση των νέων τεχνολογιών δίνει εναλλακτικούς τρόπους δημιουργικής συμμετοχής των μαθητών στην μαθησιακή διαδικασία.

Η αξιολόγηση δεν είναι προνόμιο του διδάσκοντος αλλά μια διαδικασία στην οποία συμμετέχουν και οι ίδιοι οι μαθητές και αποτιμούν τα αποτελέσματα του μαθήματος.

Τα παραπάνω δεν ακυρώνουν το ρόλο του διδάσκοντος αλλά τον προκαλούν να υιοθετήσει περισσότερο συντονιστικό ρόλο και πρωταγωνιστικό στην ενίσχυση των μαθητών στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν νέες δεξιότητες γραμματισμού.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σχολείο είναι για τους μαθητές κάτι πολύ οικείο, τόσο ώστε να είναι ελάχιστα γνωστό. Οι μαθητές μιλώντας για έναν γνώριμο θεσμό συνειδητοποιούν αφηρημένες, μη ορατές, πτυχές του θέματος. Υπάρχει, εκτός των άλλων, και το στοιχείο του αιφνιδιασμού, της ανατροπής πολλών στερεοτυπικών απόψεων που κυριαρχούν στην εκπαιδευτική πρακτική. Από την άλλη, το συγκεκριμένο θέμα αποτελεί ενότητα του σχολικού βιβλίου.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το θέμα του σεναρίου αποτελεί και θέμα της 4^{ης} ενότητας του σχολικού βιβλίου.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ο ψηφιακός πίνακας, όπως ειπώθηκε, διευκολύνει τη σχηματική αναπαράσταση των κειμένων. Επίσης, οι ΤΠΕ αξιοποιούνται στην αναζήτηση υλικού από τους μαθητές.

Κείμενα

Κείμενο 4 («Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση») από την ενότητα 4, σελ. 61, του σχολικού βιβλίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Β΄ Γυμνασίου.

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1^η φάση: η τοποθέτηση της διδασκαλίας στον προφορικό λόγο των μαθητών

1^η ώρα

Σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο του σεναρίου, είναι σημαντικό οι μαθητές να συνειδητοποιούν τις δικές τους απόψεις πριν επιχειρήσουν να «αναγνώσουν» απόψεις άλλων. Σε μια «εποικοδομητική» διδασκαλία πρέπει να είναι σαφής η αφετηρία από την οποία εκκινούν οι μαθητές, ώστε να καθορισθεί το επόμενο βήμα, της «ανοικτής διδασκαλίας».

Η διαδικασία που προτείνεται για τον σκοπό αυτό είναι επαγωγική με τη σταδιακή σύνθεση απόψεων από τη μονάδα στην ομάδα της τάξης.

Στόχος αυτής της φάσης είναι οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν τις στάσεις τους απέναντι στον θεσμό του σχολείου.

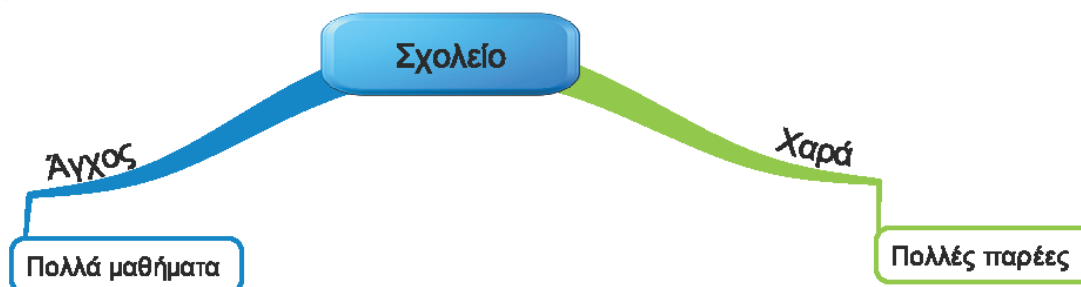
- Εισαγωγικά, παρουσιάζεται και σχολιάζεται η βασική έννοια «Σχολείο», ώστε να προσδιορισθεί το θέμα της συζήτησης. (π.χ. σχολείο ως κτίριο, σχολείο ως κοινωνικός χώρος, σχολείο ως εκπαιδευτικό σύστημα κ.λπ.).

- Αρχικά, ζητείται από τους μαθητές να γράψουν, ο καθένας μόνος του, έως τρεις λέξεις-φράσεις που τους έρχονται στο μυαλό αυθόρμητα.

- Στη συνέχεια, οι μαθητές συγκροτούν μικρές ομάδες (τρεις μαθητές σε κάθε ομάδα) και διερευνούν το θέμα «Σχολείο», βασισμένοι στο υλικό των λέξεων-φράσεων, προσπαθούν να καταγράψουν τις σκέψεις τους, να συνειδητοποιήσουν ως ομάδα πια τις απόψεις τους για τον θεσμό του σχολείου.

- Για τον σκοπό αυτό δίνονται σε κάθε ομάδα δυο ερωτήματα στα οποία καλούνται να απαντήσουν: «Τι συναισθάνονται για το σχολείο;» και «Γιατί έχουν αυτά τα συναισθήματα;».

Κάθε ομάδα αποτυπώνει τις απαντήσεις της σ' έναν νοητικό χάρτη που ακολουθεί την εξής δομή (παράδειγμα):

Το σχήμα μπορεί να αποδοθεί από τους μαθητές με όποιο τρόπο αυτοί επιθυμούν. Για τον σκοπό αυτό μπορεί να τους δοθούν λευκά χαρτιά μεγάλης διάστασης (A3 και B4) καθώς και μαρκαδόροι με τουλάχιστον τρία χρώματα ένα για κάθε κατηγορία. Και αφού διαμορφώσουν τον δικό τους νοητικό χάρτη με τα δικά τους ελεύθερα σχήματα, να τον παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

2^η ώρα

Στη δεύτερη ώρα επιχειρείται η σύνθεση των απόψεων με τη χρήση της τεχνολογίας. Στη διαμόρφωση ενός συνολικού νοητικού χάρτη μπορεί να αξιοποιηθεί ο ηλεκτρονικός πίνακας της αίθουσας ή το εργαστήριο πληροφορικής, ώστε να αξιοποιηθούν λογισμικά (π.χ. εργαλεία Web 2.0, SmartDraw 2012), με τα οποία μπορεί κανείς να δημιουργήσει έναν νοητικό χάρτη με τον οποίο θα καταγράφονται οι θετικές και αρνητικές στάσεις των μαθητών με αναφορές στις βασικές αιτίες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση των στάσεων αυτών. Μ' αυτό τον τρόπο θα διασωθεί στη μνήμη των μαθητών ο προβληματισμός τους.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας οι μαθητές διαμορφώνουν αντίληψη για το δικό τους παρόν στο σχολείο.

2^η φάση διδασκαλίας: Ανοικτή διδασκαλία (5 ώρες)

1^η ώρα

Μετά τη συνειδητοποίηση των δικών τους στάσεων απέναντι στο σχολείο, καλούνται να διερευνήσουν στάσεις άλλων κατά κανόνα μεγαλύτερων από αυτούς σε:

- Λογοτεχνικά κείμενα που κατά το απώτερο ή πρόσφατο παρελθόν αναφέρονται στο συγκεκριμένο θέμα. (Εδώ μπορεί κάλλιστα να συνδυασθεί η διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας με το μάθημα της Νεοελληνικής λογοτεχνίας και στις ώρες της Λογοτεχνίας να αναλυθούν σχετικά κείμενα με στόχο να διερευνηθούν στάσεις λογοτεχνών απέναντι στο «Σχολείο»).
- Κείμενα των διδακτικών βιβλίων (βιβλίο και τετράδιο εργασιών του μαθητή αλλά και τα παλαιότερα διδακτικά βιβλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο).
- Προφορικές μαρτυρίες των συγγενών των μαθητών (γονείς, παππούδες, γιαγιάδες), τις οποίες οι μαθητές, υπό τύπον συνέντευξης, μπορούν να καταγράψουν με ψηφιακά μέσα και να παρουσιάσουν στην τάξη.
- Τραγούδια που αναφέρονται σε πλευρές της σχολικής ζωής (π.χ. «Ο πιο καλός ο μαθητής» του Ζαμπέτα ή των Pink Floyd “The Wall” δείχνοντας και το σχετικό βίντεο).
- Εικονιστικά κείμενα (σκίτσα, γελοιογραφίες, αφίσες, οπτικά αφηγήματα*, εικόνες από το διαδίκτυο)
- Κείμενα από το διαδίκτυο που προτείνονται για μελέτη από τον εκπαιδευτικό και τους μαθητές.
- Ηλεκτρονικά σώματα κειμένων όπως:
 - α) [Σώμα Νέων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα](#),
 - β) [Εκπαιδευτικός Θησαυρός Ελληνικών Κειμένων](#) (ΕΘΕΚ) του Ι.Ε.Λ. και [Εθνικός Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας](#) (ΕΘΕΓ),
 - γ) [Σώμα Ελληνικών Κειμένων](#) του Ε.Κ.Π.Α. και του Πανεπιστημίου Κύπρου.

* συνδυασμός εικόνων που αφηγούνται όλες μαζί κάτι (βλ. ΟΕΔΒ, 2001)

Η 1^η ώρα μπορεί να είναι η φάση διερεύνησης των παραπάνω δυνατοτήτων. Να παρουσιασθούν επί παραδείγματι με τον βιντεοπροβολέα ή τον ψηφιακό (διαδραστικό) πίνακα τα σώματα κειμένων, οι τρόποι αναζήτησης κατάλληλων πληροφοριών καθώς επίσης και οι στρατηγικές ανάγνωσης, όπως αναφέρονται στο θεωρητικό πλαίσιο.

Δειγματικές διδασκαλίες ανάγνωσης με σκοπό την κατανόηση των κειμένων μπορούν να ακολουθήσουν σε ολομέλεια, ώστε κάθε ομάδα στη συνέχεια να είναι σε θέση να αξιοποιήσει στην πράξη το προτεινόμενο μοντέλο.

Εάν οι μαθητές είναι εξοικειωμένοι με τους προτεινόμενους τρόπους προσέγγισης των κειμένων, τότε οι δειγματικές διδασκαλίες μπορούν να παραλειφθούν.

Εάν η παραπάνω συζήτηση γίνεται για πρώτη φορά στο τμήμα, η διαδικασία αυτή μπορεί να επεκταθεί και στην επόμενη ώρα.

2^η και 3^η ώρα

Για τη φάση αυτή και πριν οι μαθητές ασχοληθούν με τα κείμενα που έχουν επιλέξει αναλύεται κείμενο που προτείνεται από τον εκπαιδευτικό, για να δείξει στρατηγικές ανάγνωσης και γλωσσικά φαινόμενα ενταγμένα στη γενικότερη θεώρησή του για τη γλωσσική διδασκαλία.

Στη συγκεκριμένη ενότητα γίνεται αναφορά στις διαθέσεις του ρήματος και για το αντικείμενο του ρήματος. Οι απλές δομές της πρότασης αποτελούν ιστορικά βασικό θέμα του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας. Με την παρούσα πρόταση επιχειρείται να δειχθεί πώς οι ιδεολογικές και πολιτικές επιλογές, κυρίαρχοι λόγοι περί νέων τεχνολογιών καθορίζουν γλωσσικές επιλογές, όπως ποια διάθεση του ρήματος θα προτιμηθεί και ποια ρηματική σύνταξη.

Το κείμενο που προτείνεται είναι το κείμενο 4 («Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση») από την ενότητα 4 σελ. 61 του σχολικού βιβλίου της Νεοελληνικής Γλώσσας, της Β΄ Γυμνασίου.

Προ- αναγνωστικό στάδιο

Πριν την ανάγνωση του κειμένου χρειάζεται οι μαθητές με κάποιο τρόπο να προετοιμαστούν, ειδικά όταν πρόκειται για ένα κείμενο που δεν είναι κατά τεκμήριο στα προτιμώμενα αναγνώσματά τους αλλά θέλουμε να τους εξοικειώσουμε με αυτό.

Ο αναφορικός λόγος με χρήση πολλών αφηρημένων εννοιών δυσκολεύει και συχνά αποθαρρύνει τους μαθητές.

Ένας από τους τρόπους να προκληθεί το ενδιαφέρον των μαθητών για την ανάγνωση του κειμένου είναι οι «προβλέψεις». Οι μαθητές αξιοποιώντας τον τίτλο και μερικές φράσεις ή λέξεις του κειμένου καλούνται να συντάξουν ένα κείμενο, το περιεχόμενο του οποίου θα είναι ενδεχομένως κοντά στο νόημα του κειμένου.

Οι φράσεις που δίνονται κατά προτίμηση είναι αυτές που υποθέτουμε ότι δυσκολεύουν τους μαθητές περισσότερο και με τη προτεινόμενη δραστηριότητα έχουν την ευκαιρία να τις αφομοιώσουν, ώστε με παιγνιώδη τρόπο να εξομαλυνθεί λεξιλογικά το κείμενο.

Έτσι, για παράδειγμα, για το συγκεκριμένο κείμενο δίνεται σ' αυτή τη φάση ένα φύλλο εργασίας, όπως παρακάτω:

Φύλλο εργασίας 1

Να συνθέσετε ένα κείμενο που θα περιέχει τον τίτλο και τις φράσεις/λέξεις που σας δίνονται:

Τίτλος: Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση

Φράσεις-λέξεις: Νέες τεχνολογίες, Πρωτόγνωρες δυνατότητες, Προσομοιώνουμε καταστάσεις και φαινόμενα, Πρόγραμμα Σπουδών, πολύτιμος αρωγός, κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα, τηλεκπαίδευση, καταλύτης², αυτοδιδασκαλία, αυθεντία.

² Στο σχολικό κείμενο γράφει «καθοδηγητή της αυτοδιδασκαλίας». Ηθελμένο ή μη αποτελεί *contradictio in terminis*. Στο πρωτότυπο είναι «καταλύτης στην αυτοδιδασκαλία».

Αφού εξηγηθούν οι έννοιες που δεν είναι γνωστές στους μαθητές, τους ζητείται στη συνέχεια να συντάξουν μια έως δύο παραγράφους το πολύ με τις παραπάνω λέξεις. Οι μαθητές δουλεύουν σε ομάδες και στη συνέχεια αναγιγνώσκουν τα κείμενα τους στην ολομέλεια. Καταγράφονται στον πίνακα (παραδοσιακό ή ψηφιακό).

Αναγνωστική φάση

Ακολουθεί μεγαλόφωνη ανάγνωση από τον διδάσκοντα εκπαιδευτικό και στη συνέχεια δίνεται η δυνατότητα να διαβάσουν οι μαθητές μόνοι τους επί ένα 10λεπτο. Για τη σιωπηλή ανάγνωση μπορεί να του δοθούν οδηγίες, ώστε οι μαθητές να μην εγκλωβίζονται σε δυσνόητα σημεία του κειμένου.

Διαβάζεις το κείμενο μια φορά και σημειώνεις με √ τα σημεία που έχεις καταλάβει ενώ με ; τα σημεία που σε δυσκολεύουν.

Ξαναδιαβάζεις τα σημεία με το ; και προσπαθείς από τις προηγούμενες ή τις επόμενες προτάσεις, από το γενικότερο νόημα του κειμένου, από τον τίτλο, να προσεγγίσεις το νόημά τους.

Αν επιμένουν οι δυσκολίες, να καταφύγεις σε κάποιο γλωσσάρι ή λεξικό.

Τέλος, υπάρχουν οι συμμαθητές σου και ο διδάσκων, αν είσαι στο σχολείο, και οι γονείς σου ή ο μεγάλος ή η μεγάλη αδελφή, στο σπίτι.

Στη συνέχεια ακολουθεί η ανάλυση του κειμένου, η οποία ξεκινάει από το λεξικογραμματικό επίπεδο, στο οποίο οι μαθητές εντοπίζουν στο κείμενο τις πληροφορίες που τους ζητούνται, συνεχίζει στο ερμηνευτικό επίπεδο³, στο οποίο οι μαθητές με δεδομένες ερμηνευτικές προτάσεις προσπαθούν να τις στηρίξουν με

³ Στο ερμηνευτικό επίπεδο ενσωματώνονται οι δύο ρόλοι του αναγνώστη, του χρήστη του κειμένου και του ερμηνευτή (βλ. θεωρητικό πλαίσιο).

στοιχεία του κειμένου, και ολοκληρώνεται στο κριτικό, επίπεδο, στο οποίο οι μαθητές αμφισβητούν το νόημα του κειμένου και τις γλωσσικές επιλογές.

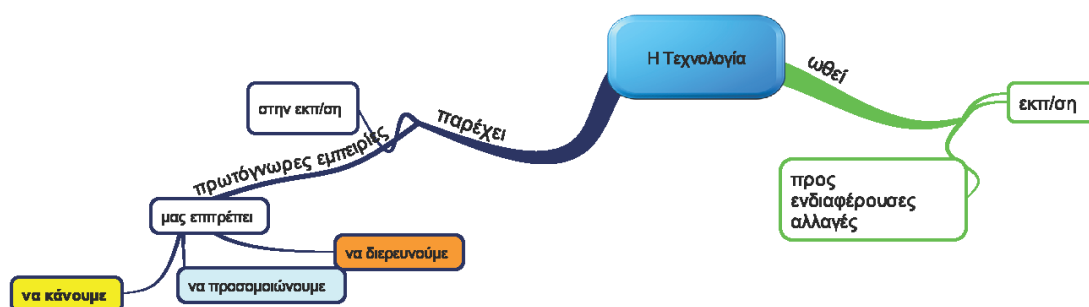
Φύλλο εργασίας 2

Α. Σχηματίστε το διάγραμμα του κειμένου με τις παρακάτω έννοιες –κλειδιά: .

(Εναλλακτικά μπορεί να δοθούν τα κουτάκια και να συμπληρωθούν από τους μαθητές).

Σχήμα

1

Σχήμα 2

Σχήμα 3

Το σκεπτικό της άσκησης: Με τη σχηματική παρουσίαση του περιεχομένου στον παραδοσιακό ή ψηφιακό πίνακα οι μαθητές αποκτούν αντίληψη για τη δομή και το περιεχόμενο του κειμένου και πιο παραστατικά μπορούν να δουν και τη λειτουργία του ρήματος μέσα στο κείμενο.

B. Η σχέση της εικόνας με το κείμενο

- Περιγράψτε την εικόνα:
- Ποιοι εικονίζονται σε ποιο χώρο;
- Ποια στοιχεία της εικόνας είναι τυπικά χαρακτηριστικά μιας σχολικής τάξης;
- Ποια στοιχεία της εικόνας διαφέρουν από μια τυπική τάξη;
- Παρατηρήστε το κάδρο της εικόνας; Έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία;
- Ποια τα λεκτικά στοιχεία της εικόνας; Ποια η σκοπιμότητά τους;
- Ποια η σχέση της εικόνας με το κείμενο και ποιος ο ρόλος της (διακόσμηση, σχόλιο, ενισχύει τον στόχο του κειμένου);
- Υπάρχει κάτι που θα αλλάζατε στην εικόνα αυτή;

Σκεπτικό: Με την άσκηση αυτή συνειδητοποιούν την πολυτροπική διάσταση του εκπαιδευτικού τους υλικού και αποκτούν στοιχειώδεις δεξιότητες οπτικού γραμματισμού.

Φύλλο εργασίας 3

Σας στηρίζει το κείμενο να υποστηρίξετε τις παρακάτω θέσεις-ισχυρισμούς; Χρησιμοποιήστε ως λεπτομέρειες στοιχεία του κειμένου για να στηρίξετε καθεμιά θέση σε μια σύντομη παράγραφο.

1^η θέση: Η χρήση των νέων τεχνολογιών δίνει πολλές δυνατότητες σε εκπαιδευτικούς και μαθητές. -----

2^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες καλείται ο μαθητής να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας. -----

3^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναπτύξει έναν πολύ πιο δυναμικό ρόλο. -----

4^η θέση : Το κείμενο αποτελεί διασκευή άρθρου που δημοσιεύεται σε έγκυρη εφημερίδα. -----

Το παραπάνω φύλλο εργασίας, εάν δεν ολοκληρωθεί στην τάξη, μπορεί και να συμπληρωθεί στο σπίτι.

Σκεπτικό της άσκησης: Με την άσκηση αυτή καλούνται να στηρίξουν ερμηνευτικά σχόλια με στοιχεία του κειμένου. Τους υποδεικνύεται ένα τρόπος τεκμηριωμένης ερμηνείας του νοήματος του κειμένου. Συγχρόνως ασκούνται στη δομή της παραγράφου.

4^η ώρα

Φύλλο εργασίας 4

Αμφισβητήστε τους ισχυρισμούς του κειμένου.

Με την άσκηση αυτή καλούμε με εύστοχα ερωτήματα να ανατρέψουν την επιχειρηματολογία του κειμένου αξιοποιώντας όσο γίνεται περισσότερο τα γλωσσικά στοιχεία του κειμένου. Αν δεν είναι εξοικειωμένοι οι μαθητές με μια τέτοια διαδικασία, μπορεί να τους δοθούν δειγματικά οι παρακάτω ερωτήσεις:

1. Αφού μελετήσει κανείς το οργανόγραμμα του κειμένου, όπως το διαμορφώσαμε σε προηγούμενη άσκηση, διαπιστώνει την προσωποποίηση (θεοποίηση;) της τεχνολογίας. Μπορείτε να υποστηρίξετε την παραπάνω άποψη. (Οι μαθητές αναμένεται να εντοπίσουν υπερβολές όπως ότι η τεχνολογία «μας επιτρέπει» ή «μας ωθεί σε αλλαγές». Πριν δεν μας επιτρεπόταν; Η Τεχνολογία μας ωθεί σε αλλαγές ή οι ανάγκες των μαθητών; Η Τεχνολογία έχει βούληση;)

2. Ποια είναι η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα; Τη γνωρίζουμε; Ας ληφθεί υπόψη ότι έχουμε διανύσει μόλις την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα.

Από ποιους αποτελείται αυτή η κοινωνία; Συμπεριλαμβάνει τους Τούτσι και τους Χούτου, φυλές της Αφρικής, που δοκιμάζονται από την πείνα και τους εμφυλίους πολέμους ή το Σουδάν με τις φρικαλεότητες του καθεστώτος; Στο σημείο αυτό μπορεί να γίνει αναφορά σε έννοιες κενές περιεχομένου ή ασαφείς που συχνά απαντώνται σε πολιτικά ή δημοσιογραφικά κείμενα. Οι μαθητές μπορούν να παραπεμφθούν να ψάξουν σε σώματα κειμένων λέξεις, όπως ο «λαός», η

«δημοκρατία», το «δημόσιο συμφέρον» κι άλλα παρόμοια που δεν παραπέμπουν σε ένα σαφές νόημα.

3. «...να αλλάξει το περιβάλλον μάθησης», «Η τάξη του αυριανού σχολείου δεν θα περικλείεται πλέον από τέσσερις τοίχους αλλά θα μεταφέρεται...». Να σχολιασθεί η διάθεση των ρημάτων. Σε ποιες σκέψεις σας οδηγούν; (Εδώ μπορεί να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις διαθέσεις του ρήματος «αλλάζει», που ανάλογα με τη χρήση του μπορεί να έχει ενεργητική, ουδέτερη, μέση ή παθητική διάθεση. Έτσι π.χ. τι σημαίνει «Η κοινωνία αλλάζει»; Μια αλλαγή μπορεί να εμφανισθεί ως μία κατάσταση (ουδέτερη διάθεση) ή ως κάτι που παθαίνει το υποκείμενο (παθητική διάθεση) ή ως μια ενέργεια που ξεκινά από το υποκείμενο και επιστρέφει στο ίδιο (μέση) ή ως μια ενέργεια που μεταβαίνει σε άλλο όρο (αντικείμενο). Στην πρόταση αυτή μπορεί να σχολιασθεί επίσης η παθητική διάθεση του ρήματος «περικλείεται» και η διττή σημασία του «μεταφέρεται». Η τηλεκπαίδευση και η επικοινωνία με τα σύγχρονα μέσα θα είναι ισάξια της ζωντανής επικοινωνίας και επαφής;).

4. Το κείμενο αυτό με μειώνει ως εκπαιδευτικό. Μπορείτε να εντοπίσετε τα σημεία στα οποία φαίνεται να απαξιώνεται ο Έλληνας εκπαιδευτικός; (Οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν τα σημεία του κειμένου στα οποία ο λόγος από αποφαντικός γίνεται δεοντολογικός (πρέπει).

Σκεπτικό: Οι ερωτήσεις μπορεί να είναι αυτής της μορφής, απλούστερες ή πιο σύνθετες κατά την κρίση του εκπαιδευτικού. Με τις ερωτήσεις αυτές μπορεί να οργανωθεί ένας «εριστικός διάλογος» (debate) και οι μαθητές σε ομάδες να επιχειρηματολογούν υπέρ ή κατά. Στόχος πάντως είναι να αντιληφθούν ότι υπάρχουν κι άλλες προσεγγίσεις από διαφορετικές οπτικές γωνίες για το ίδιο θέμα.

5^η ώρα

Μετά την ανάγνωση- Μετασχηματιστικές πρακτικές

Μια δραστηριότητα κριτικού γραμματισμού που μπορεί να γίνει ομαδικά είναι η αποκατάσταση του κειμένου «εις το πολιτικώς ορθόν». Επειδή πρόκειται για δύσκολη άσκηση, προτείνεται να ολοκληρωθεί στην τάξη.

Εκπαιδευτικός και μαθητές ξαναγράφουν το κείμενο διορθώνοντας τα σημεία που προκάλεσαν ενστάσεις, ώστε να εγείρει τις λιγότερες ενστάσεις για την πολιτική του ορθότητα.

Διορθώσεις που μπορούν να γίνουν είναι για παράδειγμα:

«Με τη χρήση των νέων τεχνολογιών εκπαιδευτικοί και μαθητές έχουν νέες δυνατότητες μάθησης και επικοινωνίας» ή

«Με τις νέες τεχνολογίες διευκολύνονται αλλαγές που επιδιώκει η κοινωνία» ή

«Για τους εκπαιδευτικούς οι νέες τεχνολογίες αποτελούν πρόκληση για την ανάληψη πρωτοβουλιών με σκοπό τη βελτίωση των διδακτικών τους πρακτικών»

6^η ώρα και 7^η ώρα

Οι μαθητές επεξεργάζονται το επιλεγμένο κείμενο με το προτεινόμενο μοντέλο των αναγνωστικών ρόλων και στη συνέχεια επιλέγουν τον τρόπο παρουσίασης (ηλεκτρονική παρουσίαση, αφίσα, νοητικός χάρτης). Για κάθε κείμενο που παρουσιάζεται στο τέλος θα αποτυπώνεται σ' ένα σχήμα (βλ. παρακάτω) η στάση που διαφαίνεται στο κείμενο αυτό, ώστε να συγκριθούν οι στάσεις των μαθητών με τις στάσεις που εντόπισαν στα κείμενα σχετικά με το σχολείο:

8^η και 9^η ώρα

Παρουσιάζονται οι εργασίες των μαθητών. Κάθε παρουσίαση πρέπει να απαντάει στα εξής ερωτήματα:

1. Τι λέει το κείμενο;
2. Ποιος χρησιμοποιεί αυτό το κείμενο με ποιο σκοπό;
3. Γιατί είναι σημαντικό για μας που το επιλέξαμε;
4. Ποιος θίγεται και ποιος ευνοείται από το κείμενο αυτό;

5. Σε περίπτωση που διαφωνείτε προτείνετε αλλαγές στη διατύπωση του κειμένου που θα κάνουν το κείμενο «πολιτικώς ορθό» κατά τη γνώμη σας.

Αξιολόγηση

Σε κάθε ενότητα είναι σημαντικό να είναι γνωστά σε εκπαιδευτικούς και μαθητές τα κριτήρια με τα οποία θα αξιολογήσουν τις εργασίες τους και τη συνεισφορά τους στην ομαδική εργασία.

Παρατίθενται στην επόμενη ενότητα ενδεικτικά παραδείγματα πινάκων με κριτήρια αξιολόγησης (rubrics)⁴.

10^η ώρα

Στο τέλος οι μαθητές προσδιορίζουν «τι έμαθαν» από όλη την ενότητα και μπορούν να προτείνουν και δράσεις για τη συνέχεια που θα βελτιώσουν την ενδοσχολική τους ζωή.

⁴ Για τη διαμόρφωση πινάκων με κριτήρια αξιολόγησης (rubrics) χρήσιμη πηγή είναι το πρόγραμμα Teach-nology rubric maker (2003) στην ηλ. διεύθυνση http://www.teach-nology.com/web_tools/rubrics/.

Στο σημείο αυτό να ευχαριστήσω τη φιλόλογο Ευανθία Σύρμου για την πολύτιμη βοήθειά της.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1

Να συνθέσετε ένα κείμενο που θα περιέχει τον τίτλο και τις φράσεις/λέξεις που σας δίνονται:

Τίτλος: Οι νέες τεχνολογίες θα αλλάξουν την εκπαίδευση

Φράσεις-λέξεις: Νέες τεχνολογίες, Πρωτόγνωρες δυνατότητες, Προσομοιώνουμε καταστάσεις και φαινόμενα, Πρόγραμμα Σπουδών, πολύτιμος αρωγός, κοινά μορφωτικά ενδιαφέροντα, τηλεεκπαίδευση, καταλύτης*, αυτοδιδασκαλία., αυθεντία.

Φύλλο εργασίας 2

A. Σχηματίστε το διάγραμμα του κειμένου με τις παρακάτω έννοιες –κλειδιά:

(Εναλλακτικά μπορεί να δοθούν τα κουτάκια και να συμπληρωθούν από τους μαθητές.

Βλέπε παραπάνω τους νοητικούς χάρτες).

Φύλλο εργασίας 3

Σας στηρίζει το κείμενο να υποστηρίξετε τις παρακάτω θέσεις-ισχυρισμούς; Χρησιμοποιήστε ως λεπτομέρειες στοιχεία του κειμένου για να στηρίξετε καθεμιά θέση σε μια σύντομη παράγραφο.

1^η θέση: Η χρήση των νέων τεχνολογιών δίνει πολλές δυνατότητες σε εκπαιδευτικούς και μαθητές. -----

* Στο σχολικό κείμενο γράφει «καθοδηγητή της αυτοδιδασκαλίας». Ηθελήμενο ή μη αποτελεί *contradictio in terminis*. Στο πρωτότυπο είναι «καταλύτης στην αυτοδιδασκαλία».

2^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες καλείται ο μαθητής να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας. -----

3^η θέση: Με τις νέες τεχνολογίες μπορεί ο εκπαιδευτικός να αναπτύξει έναν πολύ πιο δυναμικό ρόλο. -----

4^η θέση : Το κείμενο αποτελεί διασκευή άρθρου που δημοσιεύεται σε έγκυρη εφημερίδα. -----

Φύλλο εργασίας 4

Αμφισβητήστε τους ισχυρισμούς του κειμένου.

1. Αφού μελετήσετε το οργανόγραμμα του κειμένου, όπως το διαμορφώσαμε σε προηγούμενη άσκηση, προβληματίζεσθε για τη σκοπιμότητα της προσωποποίησης της Τεχνολογίας.

2. Ποια είναι η κοινωνία του 21^{ου} αιώνα; Τη γνωρίζουμε ; Ας ληφθεί υπόψη ότι έχουμε διανύσει μόλις την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα.

3. «...να αλλάξει το περιβάλλον μάθησης», «Η τάξη του αυριανού σχολείου δε θα περικλείεται πλέον από τέσσερις τοίχους αλλά θα μεταφέρεται...». Να σχολιασθεί η διάθεση των ρημάτων. Σε ποιες σκέψεις σας οδηγούν;

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

4. Το κείμενο αυτό με μειώνει ως εκπαιδευτικό. Μπορείτε να εντοπίσετε τα σημεία στα οποία φαίνεται να απαξιώνεται ο Έλληνας εκπαιδευτικός;

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ενότητα.....

ΟΝΟΜΑ ΜΑΘΗΤΗ:.....

ΚΡΙΤΗΡΙΑ				
	ΑΡΙΣΤΑ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΑ	ΚΑΛΑ	ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΩΣ
Συμμετέχει ισότιμα στο μοίρασμα των εργασιών και των ρόλων. Διευκολύνει το συντονισμό της ομάδας.				
Συμπεριφέρεται κόσμια, επικοινωνεί				

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αποτελεσματικά με τα άλλα μέλη. Σέβεται την ομάδα και προάγει το διάλογο.				
Έχει κατανοήσει το θέμα που επεξεργάζεται. Ενδιαφέρεται για την εργασία και επιδιώκει το καλύτερο αποτέλεσμα.				
Τηρεί το χρονοδιάγραμμα και οργανώνει τα στάδια της εργασίας.				
Γνωρίζει τα θέματα που έχει επεξεργαστεί όλη η ομάδα και μπορεί να τα παρουσιάσει με κατάλληλη γλώσσα και ύφος.				

Όνομα μαθητή:

Καθηγητής:

Ημερομηνία παρουσίας:

Τίτλος εργασίας: _____

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗΣ					ΒΑΘΜΟΙ
	Ανεπαρκώς	Μέτρια	Καλά	Πολύ καλά	1-20
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΟΜΗ	Το ακροατήριο δεν κατανοεί την παρουσίαση διότι δεν υπάρχει λογική ακολουθία πληροφοριών.	Το ακροατήριο δυσκολεύεται να κατανοήσει την παρουσίαση διότι υπάρχουν λογικά κενά.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία και συνοχή, ώστε να παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα.	Ο μαθητής παρουσιάζει τις πληροφορίες με λογική ακολουθία, συνοχή και ενδιαφέρουσα δομή, ώστε να παρακολουθεί το ακροατήριο απρόσκοπτα και με ενδιαφέρον.	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΝΩΣΕΙΣ	Ο μαθητής δεν έχει κατανοήσει τις πληροφορίες του θέματός του	Ο μαθητής έχει κατανοήσει μερικώς τις πληροφορίες θέματός του μπορεί να	Ο μαθητής γνωρίζει το πληροφοριακό υλικό του αλλά δεν μπορεί να	Ο μαθητής παρουσιάζει με πληρότητα το πληροφοριακό υλικό με	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

	του και δεν απαντήσει μόνο μπορεί να απαντήσει στις σχετικές με το θέμα του ερωτήσεις.	απαντήσει μόνο σε στοιχειώδεις ερωτήσεις.	επαρκώς τις πληροφορίες στο ακροατήριο.	επαρκείς για το ακροατήριο επεξηγήσεις και αναλύσεις.	
ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	Ο μαθητής δε χρησιμοποιεί καθόλου εποπτικά μέσα.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί περιστασιακά τα εποπτικά μέσα, που υποστηρίζουν μερικώς το κείμενο και την παρουσίασή του.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί εποπτικά μέσα που έχουν σχέση με το κείμενο και την παρουσίαση.	Ο μαθητής χρησιμοποιεί τα κατάλληλα εποπτικά μέσα για να ενισχύσει το κείμενό του και την παρουσίασή του.	
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει αρκετά γραμματικά και / ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει λίγα γραμματικά και/ ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του κάνει ελάχιστα γραμματικά και/ ή συντακτικά λάθη.	Ο μαθητής κατά την παρουσίασή του δεν έκανε κανένα γραμματικό ή συντακτικό λάθος.	

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΟΜΙΛΙΑΣ</p>	<p>Ο μαθητής δεν μιλά καθαρά, δεν προφέρει σωστά τους όρους και μιλά πολύ σιγά ώστε δεν ακούγεται σε όλο το ακροατήριο.</p>	<p>Ο μαθητής δεν προφέρει σωστά τους όρους και κάποιοι από το ακροατήριο δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν την παρουσίαση.</p>	<p>Ο μαθητής μιλά καθαρά και σε σωστή ένταση και προφέρει τους περισσότερους όρους σωστά.</p>	<p>Ο μαθητής μιλά καθαρά, με σωστή ένταση και ακριβή απόδοση των όρων που χρησιμοποιεί.</p>	
				<p>ΣΥΝΟΛΟ</p>	<p>/100</p>

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

1. Το σενάριο μπορεί να επεκταθεί και να πάρει τη μορφή project, αν οι μαθητές αναλάβουν στοχευμένες δράσεις με σκοπό την κοινωνική αλλαγή σε σχολικό, τοπικό ή και ευρύτερο επίπεδο, ώστε να επιτευχθεί ένας ουσιαστικός στόχος του κριτικού γραμματισμού που είναι η κοινωνική δράση με στόχο την αλλαγή που θα αποδεσμεύσει τα υποκείμενα από προβλήματα που αντιμετωπίζουν.
2. Το σενάριο αυτό μπορεί να γίνει διαθεματικό project αξιοποιώντας λογοτεχνικά κείμενα και κινηματογραφικές ταινίες που έχουν ως θέμα την εκπαίδευση, ώστε οι μαθητές να επιχειρήσουν να συγκρίνουν απόψεις, διαφορετικές οπτικές γωνίες και να σχηματίσουν άποψη για όρους όπως «αυταρχική εκπαίδευση», «κριτική παιδαγωγική», «προοδευτική εκπαίδευση».

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το σενάριο στηρίζεται στην «Κριτική ανάγνωση», ώστε οι μαθητές να μην αρκούνται στην ανακάλυψη ενός «κλειδωμένου» νοήματος σ' ένα κείμενο αλλά να αλληλεπιδρούν με τα κείμενα και να τα νοηματοδοτούν με τις δικές τους εμπειρίες και προβληματισμούς. Αυτή η διαδικασία θα τους οδηγήσει στην παραγωγή δικών τους κειμένων ως αντίδραση στα ερεθίσματα που τους δημιούργησε μια ανάγνωση με σκοπό την πολυεπίπεδη κατανόηση. Μ' αυτό τον τρόπο δημιουργείται ένα συνεχές στη γλωσσική διδασκαλία κατά την οποία και η παραγωγή λόγου πραγματοποιείται με σκοπό τη βαθύτερη κατανόηση ενός θέματος και όχι ως «αναπαραγωγή» λόγου.

Ενδεχομένως η διαδικασία προτείνεται να είναι «χρονοβόρα» και να μην επιτρέπει την γρήγορη ανάγνωση πολλών κειμένων με σκοπό την άντληση πληροφοριών. Αυτό όμως δεν αποθαρρύνει όταν οι προτεραιότητες που τίθενται έχουν να κάνουν με την ικανότητα του μαθητή να διαβάζει και να κατανοεί τα κείμενα.

Τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων μπορούν να διευκολύνουν σημαντικά τον μαθητή ως αναγνώστη στην εύκολη πρόσβαση σε κείμενα που τον ενδιαφέρουν· η

κριτική ανάγνωση του δίνει τον χρόνο για να δαμάσει και αξιοποιήσει το πλήθος και την ποικιλία των κειμένων σε μια αρμονική πολυφωνία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βεκρής, Ε. 2011. «Αντιμετωπίζοντας τα προβλήματα ασυνέχειας στη διδασκαλία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο», *Νέα Παιδεία*, 140 (4), 52-61.
- Βεκρής, Ε. 2009. *Στοχεύοντας στον Κριτικό Γραμματισμό. Πρακτικές Ανάγνωσης στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο*. Διδ. διατριβή. Ρέθυμνο: Παν/μιο Κρήτης. Στην ηλεκτρ. διεύθυνση (Ημ. Επίσκεψης: 29/07/2012).
<http://thesis.ekt.gr/thesisBookReader/id/18042#page/1/mode/2up>.
- Γαβριηλίδου Μ., Εμμανουηλίδης Π. & Έ. Πετρίδου-Εμμανουηλίδου. 2006. *Νεοελληνική Γλώσσα, Β' Γυμνασίου. Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Κουτσογιάννης, Δ., Παυλίδου, Μ. & Ι. Χαλυσιάνη. 2012. *Μελέτη για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: γενικό πλαίσιο και ιδιαιτερότητες*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Κουτσογιάννης, Δ. 2012. Ο ρόμβος της γλωσσικής εκπαίδευσης. *Στο Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 32ης συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας, Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη, ΙΝΣ.
- Cope, B. & M. Kalantzis. (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London/New York: Routledge.
- Luke, A. & P. Freebody. 1997. "Shaping the Social practices of Reading". Στο Muspratt, S., Luke, A. & P. Freebody (eds). *Constructing Critical Literacies*. USA-NJ: Hampton Press, 185-226.
- Luke, A. & P. Freebody. 1999. "Further notes on the Four Resources Model". *Reading Online*. IRA/ www.readingonline.org.

Χαλσιάνη, Ι. 2012. *Ενεργητική και Παθητική σύνταξη: η λειτουργία τους στον χρόνο*.
Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Β΄ Γυμνασίου) στο πλαίσιο
της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων
βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα
της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του
Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση».
Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Δικτυογραφία:

Πρόγραμμα My Read του Υπουργείου Παιδείας της Αυστραλίας: www.myread.org.

Πρόγραμμα Teach-nology rubric maker:

http://www.teach-nology.com/web_tools/rubrics/.